

ikke blev tilbeest nogen anden Ikke-Militair en saadan Orden; dette viser ogsaa, at det i selve disse Stater ikke ansees som frænkende det protestantiske Princip, at Geistlige gaae med i Krigen. Jeg skal tillige gjøre opmærksom paa, at dersom det virkelig var saa, at det ikke gif an at lade geistlige Mænd gaae med i Krigen, saa maatte man komme til ikke alene at fritage dem derfor, men man maatte ligesom forbyde dem det; thi er det Noget, som ikke bør taales, saa bør det heller ikke tillades Nogen frivillig at gaae med, hvorfor man maatte forbyde enhver geistlig Mand at gaae med i Krigen; men derom har der hidtil ikke været Tale her i Landet. Dette maatte imidlertid være en nødvendig Følge af den Bære, at det skulde være anstødeligt, at Geistlige gaae med i Krig. Det kan vist endog paavises her i Landet, at Geistlige ere gaaede frivilligt med i Krigen og paa Grund af deres Tapperhed have svunget sig op til at blive Officerer og efter Krigen igjen ere blevne Præster; men er dette Noget, der ikke kan ansees for rigtigt, er det Noget, der saaledes oprører Følelsen, at man ikke kan taale det, saa seer jeg virkelig ikke, hvorledes man med frelst Samvittighed kan lade en Mand komme ind i et geistligt Embede, efter at han har udmærket sig ved sin Tapperhed i Krigen. Nei, Meget beroer jo, som ogsaa udtalt af flere, paa en Følelse, og denne Følelse kan gaae i meget modsat Retning. Den Debat, der fandt Sted her i Løverdags, har vakt en saadan Opmærksomhed hos mange Mennesker, at jeg har faaet flere mundtlige Oplysninger meddeelte om saadanne Tilfælde; ja det er endog fortalt mig, at man i Krigen Tid har seet en Mand prædike fra Prædikestolen i Capitainsuniform, og Alle fandt, det var saa smukt, at en Officer i sin Uniform talte til de Christne fra Prædikestolen; det var opløstende for alle Tilhørerne at høre ham. Jeg skal ogsaa gjøre opmærksom paa — jeg ansøgte det sidst, da jeg havde Ordet om dette Spørgsmaal — at det vilde have været en ligesom Overtrædelse af Herloven, dersom man ikke havde vedtaget Forslaget under Nr. 2, men jeg kan heller ikke see Andet, end at det ogsaa vilde have været en Overtrædelse af Grundloven. Der staaer nemlig

i Grundloven, at enhver vaabenfør Mand er forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar efter de nærmere Bestemmelser, som Loven foreskriver. (Se m. m. r: Hør!). Sa efter de nærmere Bestemmelser, som Loven foreskriver, skal Enhver være forpligtet til med sin Person at bidrage til Fædrelandets Forsvar; det er dette, der staaer. Disse nærmere Bestemmelser ere de, der ere givne med Hensyn til Alder, Udskrivningsaar osv., og der kan ikke være Undtagelser i saa Henseende, naar Paragraphen begynder med, at Alle skulde være forpligtede dertil. Jeg skal minde de ærede Medlemmer, der vare tilstede i Guds Huns ved Aabningen af nærværende Samling af Rigsdagen, om, at vi da hørte en Tale af en geistlig Mand. Denne Tale vilde vistnok Alle, der hørte den, endnu have et stærkt Indtryk af. Det var en saadan Tale, at jeg mener, at Enhver, der hørte den, maatte ønske, hvad den geistlige Taler efter sine Ord ogsaa ligesom maatte antages at ønske, at han havde været med i sidste Krig, eller at han i alt Fald maatte komme med, naar der maatte blive Krig. Han har udgivet denne Tale i Trykken, og det glæder mig ogsaa ved denne Leilighed, at han har gjort det. Han siger i et Par Forord, at han har gjort det, fordi han mener, at dette Skridt ogsaa kunde være en Oplyselse af den Ytring: Vort Fædreland venter, at hver Mand, hver Kvinde, hvert Barn gjør sin Pligt. Han siger siden, at det er for ham en af de skjønneste Erindringer fra hin mørke, paa bitre Minder saa rige Tid, at Folkhertjet bruste og slog høit i Mod og Sind til at kæmpe for Været og Ret. Hans Hjerte har slaaet høit af Glæde derover. Hvor glad vilde han da ikke have været, naar han selv havde været med! Han holdt nu en Tale til os, han henvendte sig til os danske Mænd, sagde han; det kunde muligen være, at vor Gjerning her ikke alene skulde blive en stille ordnende Virksomhed, men det var muligt, at Afgjørelsens Time kunde slaae, medens vi vare samlede, Afgjørelsens Time, da det gjælder Dpreisning eller Fald, Liv eller Død for os. „Skulde dette see“ fortsatte han, „lad da Ordet veilede og styrke Eders Hjerter og Tanker, dette Ord: „Gud